

Asia: VN/5468/2020-TEM-105

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnot lukuun 1. Selonteon tausta, tarkoitus ja laatiminen

-

Lausunnot lukuun 2. Kaupan toimialan tilanne- ja muutoskuva

-

Lausunnot lukuun 3. Kuluttajakäyttäytyminen ja asiakaslähtöisyys

-

Lausunnot lukuun 4. Kaupan alan työllisyys, osaaminen ja koulutus

-

Lausunnot lukuun 5. Kauppa osana alueiden elinvoimaisuutta ja huoltovarmuutta

-

Lausunnot lukuun 6. Digitalisaatio kaupan alan uudistajana ja globaalikauppa

-

Lausunnot lukuun 7. Kestävä kauppa, ilmastonmuutos ja yritysvastuu

-

Lausunnot lukuun 8. Markkinoiden toimivuus ja kilpailullisuus sekä markkinoiden välinen sääntely

Lausunnot lukuun 9. Yhteenveto kehittämisehdotuksista

Uudistetaan lääkkeiden vähittäisjakelu

Lääkkeiden vähittäisjakelun nykyinen hyvin rajattu ja suojattu omistamisen malli ei palvele tämän päivän yhteiskuntaa. Uudistuksen lähtökohtana tulisi olla lääketurvallisuuden ylläpitäminen kuin myös kuluttajille hyvän saavutettavuuden varmistaminen kellonaikaan ja paikkaan katsomatta. Lääketurvallisuus ja ammattitaitoinen neuvonta voidaan toteuttaa niin aidosti 24/7 auki olevan verkkoapteekin kuin laajoja aukioloaikoja noudattavan ruokakaupan osalta.

Selonteossa nostetaan esille myös kaupan toimialan merkitystä osana kansallista huoltovarmuutta, jota viime aikaiset globaalit kriisit ovat korostaneet. COVID-19-pandemian aikana Kesko on kyennyt tehokkaasti hankkimaan tarvittavia suojavälineitä, kuten kasvomaskeja ja kotitestejä suomalaisten käyttöön. Hankintakanavamme palvelisivat suomalaisia myös lääkejakelun osalta.

Jatketaan alkoholilain uudistamista

Alkoholilain osalta uudistamista tulisi jatkaa ja nykyiset epäselvät laintulkinnat selkeyttää. Verkkokauppa on vakiintunut osaksi ruokakauppaa, ja alkoholilain uudistamista tulisikin jatkaa myöntämällä oikeus alkoholijuomien vähittäismyyntiluvan Suomessa saaneille yrityksille toimittaa etäkaupan yhteydessä enintään 5,5 % alkoholia sisältäviä juomia. Uudistuksessa huomioitaisiin veloitteet muun muassa ikärajalvonnan ja myyntiaikojen osalta.

Tulevalla vaalikaudella myös mietojen viinien myynti ruokakaupoissa tulisi sallia. Päivittäistavarakauppa ry:n helmikuussa julkaiseman selvityksen mukaan 65 prosenttia suomalaisista on myynnin sallimisen kannalla ja 21 prosenttia on esitystä vastaan. Edellinen alkoholilain uudistus ei ole lisännyt alkoholin kulutusta, joka luo hyvän pohjan edetä uudistuksen seuraaville portaille.

Private label -tuotteet laajentavat kuluttajan valinnanvaraa

Selonteossa keskitytään käymään läpi private label -tuotteiden merkitystä valmistavalle teollisuudelle. Kuluttajien näkökulmaa käsitellään vain hyvin lyhyesti toteamalla, että kuluttajien luottamus private label -tuotteiden laatuun on kasvanut vuosien 2013-2019 aikana 60 prosentista 71 prosenttiin. Private label -tuotteet laajentavat kuluttajien valinnanvaraa ja edistävät kilpailua tuotteiden välillä kuluttajan eduksi.

Sujuva kaavoitus mahdollistaa hyvät alueelliset palvelut

Kaavoituksessa tulisi pyrkiä huomioimaan paremmin kaupan ja muiden palveluiden laajempi vaikutus alueen kehitykselle. Kaavoituksen tulisi olla luonteeltaan liiketoiminnan kehittämisen mahdollistavaa, ei kehitystä estävää. Tarkat sallitun toiminnan sisältöä ja tilojen pinta-alaa koskevat kaavamääräykset rajoittavat liiketoiminnan kehittämistä ja moniportainen kaavajärjestelmä hidastaa kaavoitusta. Liikennratkaisut ja saavutettavuus kaikilla liikennemuodoilla olisi ratkaistava samanaikaisesti muun maankäytön kanssa ja siten mahdollistaa eri tyyppisten toimintojen ja palveluiden sijoittuminen. Erityissääntelystä tulisi luopua - esimerkiksi määritelmä keskustasta vaihtelee kaupungeittain ja kasvukeskuksissa syntyy uusia keskustoja nopeammin kuin kaavoitus ehtii niihin mukautua. Riittävällä tonttitarjonnalla ja hyvällä infralla voidaan edistää kaupan sijoittautumista ilman erityissääntelyä.

1. Kansallinen kehittämistyö: luodaan uusia ja kehitetään voimassa olevia kansallisia järjestelmiä, toimintamalleja ja säännöksiä edistämään kaupan alan uudistumista sekä kasvukykyä (painopistealue 1)

-

2. Resursointi: vauhditetaan kaupan alan uudistumista, kasvua ja kansainvälistymistä TKI-panoksilla ja ohjelmatyöllä (painopistealue 2)

-

3. Kansainvälinen vaikuttamistyö: vaikutetaan kansainvälisesti EU-tasolla ja EU-alueen ulkopuolella kaupan alaa koskeviin sisältöihin/asioihin (painopistealue 3)

-

Kaupan alan visio vuonna 2032

-

Kaupan alan skenaariot vuonna 2032

-

10 a. Ekosysteemisesti uudistunut kansainvälisesti kilpailukykyinen kauppa -skenaario

-

10 b. Kilpailuhaitan kokenut kauppa -skenaario

-

10 c. Kilpailukyvyyn menettänyt kauppa -skenaario

-

11. Muut mahdolliset palautteet ja kommentit

Kesko Oyj kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto kaupan alan tulevaisuusselonteosta.

Yhdymme Kaupan liiton ja Päivittäistavarakauppa ry:n lausuntoihin asiasta.

Kuten selonteossa todetaan, on kaupan alan vaikutus yhteiskuntaamme merkittävä. Nimensä mukaisesti selonteon tulisi käsitellä mahdollisuuksia, joilla suomalainen kaupan ala menestyy jatkossakin alati kiristyvässä kansainvälisessä kilpailussa.

Selonteossa ei tarkastella riittävän konkreettisesti ja kunnianhimoisesti tiettyjen rakenteiden uudistamista, joilla vastattaisiin suomalaisten muuttuneisiin kulutustottumuksiin ja joita uudistamalla toimialan kilpailuedellytyksiä voitaisiin edelleen parantaa. Uudistus paine kohdistuu erityisesti lääkejakelelu sääntelyyn ja alkoholilakiin.

Selonteossa käydään läpi myös muun muassa kaavoitusta, private label -tuotteita ja datan hyödyntämistä. Nykyistä kankeaa kaavoitusprosessia tulisi kehittää paremmin alueiden käytön, saavutettavuuden ja palveluiden kehittymisen näkökulmasta. Private label -tuotteet puolestaan mahdollistavat kuluttajalle laajemman valinnanvaran. Datan käytön osalta tulisi pidättäytyä kansallisesta muita EU-maita kireämmästä sääntelystä.

Nila Niklas
Kesko Oyj - Yhteiskuntasuhteet